

DE
FIDE E J U S -

Què Ortu, & Naturâ.

CONTRA P. BARONIS

Stempani, Theologizæ in Aca-
demiâ Cantabrigiæ profes-
soris, prælectionem.

In Cap. 3. ad Rom. vers. 28.

Editio tertia.

Autore T. L.

Londini, Anno Dom. 1592. Primo editum.

L O N D I N I,

Excudebat *Matthæus Simmons.*

1653.

49

2015-01-10

102

July 20, 1969

County Government Policy

DE
F I D E, E J U S Q U E
ortu & natura.

Cum eò jam miseriарum, tum naturæ tum
vitæ sordibus, res hominum adductæ sint,
ut nihil jam certiās, nihil explicatiās, quam
status quidam expeditionis dies, quo illis
injusticiæ & erroris poena omnis sit sube-
unda ! quis non eam rationem jure miretur, & pronis
auribus accipiendo sibi putet, quæ certissimum illius
diej impendentis exitium effugere docet ? Arduum o-
pus, sed plenum dignitate : & in quo excolendo eò no-
bis vehementius elaborandum esse censeo, quò nihil ab
audientibus hujus seculi Theologis, & magis attentatum,
& minus tamen perfectum est arquè conclusum.

Posteritati hoc qualecunq; despondeo ; nam quotidia-
nos patronos hosce nec venor nec moror : odi enim im-
probè delicatam hujus ætatis perversitatem, crassissimos
quosque errores superiorum temporum certatim sectan-
tem, præsentia verò vel bona sibi stultè inadvertens, tor-
que ingruentium malorum experimentis indiēs edocitā,
& tamen (quæ justa stultorum poena est) semper rude.n
& insciām. Insequentem itaq; ætarem appello, non hanc
venalem carnis & hominum, sed illam videlicet, spiritus
& morum. Hujus ego in clientelam hoc parvum opus-
culum commendō, de quā cum mihi non timeam, ne
sententiam ferat aut gratiā insectam aut odio, in eam
spem certam veni, ut illam hoc patem obvijs ulnis ac-
cepturam, & (nisi fortè me veritas decipit) fideliter
conservatram à seculo ad seculum.

Coeterum antequam ad institutum accedam, paucis mihi reperenda videtur *Baroniæ* prælectionis prolusio, quâ & totius hujus institutæ cōtroversia judicatio continetur, & de quâ mihi cum illo sine controversiâ convenit. Apostolum scilicet, dum ad hanc salutis viam, & rationem aſſequendam *Romanos* erudit, eam totam in unico *Evangelio* positam docuisse. Est autem *Evangelium* gratuita gratiæ divinæ, id est, misericordiæ & amoris Dei propter Christum exhibitio, quam eandem Apostolus interdum justitiam Dei, interdum potentiam Dei ad salutem appellat; eamquè retegi, manifestari, & impertiri hominibus per fidem; sicut scriptum est, *Justus ex fide vivet*. Et ne quis dignitate virtutum suarum fallâ elatus, posse se vel naturæ vel artium rituumve ullis admiculis justitiam hanc & salutem consequi confidat, id ante omnia in primâ statim acie collocat Apostolus, à versu scilicet decimo octavo cap. primi, ad usq; versus viceſimum octavum tertij: distributione videlicet factâ totius humani generis in duas quasi classes, quarum una, omnes Gentes extra Judeos complectitur, altera solos Judeos. Gentium primum superbiam deprimit, quod cum in naturalibus cordiam tabulis scriptum haberent *τὸ γνῶσθαι τὸ Θεόν*, spicere tamen hâc luce divinâ & naturali, in omnem injustitiam & odium Dei præcipites labebantur; libidinem, avaritiam, invidentiam, livorem, crudelitatem, contentiouem, dolum, superbiam, contumaciam, odium, cædem, & ne quid illis ad supremam defectionis & impunitatis insaniam decesserit, aversæ libidinis reos peragit, in naturam scilicet foedè committentes non nominanda crimina. Gentibus dominis, Judeos aggreditur: quos duplici congreſſione proſternit. Primum, quod Legem Dei conceptis verbis per *Mosen* traditam impiè corruperant & violaverant: Secundum, testimonio Prophetæ eos planè in fugam dat, qui Rex & vates iis constitutus, qui sub Lege erant, sic quodam in loco super eis canit; *Non est bonus, ne unius quidem, non est qui facit bonum ne ad unum usq; &c.* Ita omnibus

omnibus demum mortalium operibus tanquam auxilijs dejectis, concludit ; *Colligimus ergo hominem iustificari fide absq; operibus legis*, id est, absq; ultiis operibus & actionibus nostris, sive ad illam tabellis inscriptam carneis, sive ad hanc lapideis incisam Dei voluntatem, sive ad quacumq; alias divinarum sanctionum scriptiōnēs & formulam dirigantur.

Cum itaque *Baro* omnem salutem & iustitiam hominum in solā gratiā Jesu Christi constitutam videret, id est, in solo gratuito favore Dei, eorum scilicet misericordiis, eosque in Christo Jesu diligentis, unicam Deo omnibus præmonstrante viam, unicam rationem, Fidem videlicet, quā illis ad hanc gratiam quasi gradu quodam ascendendum : Exarctus homo incredibili quādam cupiditate hoc tam divinum & præstans Fidei munus auditores suos edocendi, atque in hunc finem, hunc versum Apostoli sibi explicandum summis, *Colligimus* scilicet *hominem Fidei iustificari absque operibus Legis* : in quo explicando duo observaturum se promittit. Primum, quid sit hæc tam præstans fides, quā Dei iustitia apprehenditur : deinde, de operibus Legis, & inter reliqua (quod & reliquorum caput est) an Fides inter ea quæ Lege præcipiuntur censenda sit. Nos hunc tanti muneris promissorem eadem quā fugit ipse viā persequemur, & primū, quid sit ipsa Fides, quæ illius cauæ, quæ partes, & quomodo hominibus ingeneretur : pōst, an Lege præcipiatur, videbimus.

Si autem (inquit *Baro*) Fidei definitio queratur, omnibus anteponendā existimo eam quam Apostolus tradit ad Hebreos, cum ait, *Fidem esse ûeritatem rerum sperandarum, q̄y demonstrationem eorum quæ non videntur.* In quo (ut cetera raceam) duobus eum nominibus accersi : maximè, quod cum ipsius Fidei nomen sit *ΘΑΥΜΑ* & varias habeat in sacris literis potestates ; eam naturam quam auditoribus definire vellet, primū omnium à ceteris non distinxerit ; ut id videlicet, de quo disceptetur, ab omni vicinia separatum malo, & simplex

Pag. 7.

Pag. 8.

& idem semper in oculis habemus. Quantò ergò re-
 Tertul. con-
 tra Marcio-
 benn. & iùs ille qui multa monet recte. Ubi scilicet difficultas
 non minus ex ambiguitate quam obscuritate oritur; distin-
 guendum primum, post definitum. Nam ut recte idem, Fi-
 des nominum, salus proprietatum. Secundo Baronem loco
 reprehendo, quòd afflaverit Apostolicum auctorem
 definitissime hoc in loco Fidem, quasi scilicet ignarus, aliud
 esse rem aliquam describere, vel elogio exornare, aliud
 verò eandem definire. Omnis enim definitio ejus rei est
 quam definire velis, à proximis, internis causis, brevis
 & circumscrip̄ia deductio. Nam qui hominem nobilissi-
 mum animal dixerit, universitatis torius ~~virtus~~, & in
 cuius ædificationem Deus Optimus Maximus omnium
 & qua: aspectu sentiuntur, & inaspectabilium similitudi-
 nem quandam & imaginem incleserit, ornatè quidem
 graviterque hominem describit, sed quid sit homo tamen
 non definit: eodemque modo & hic Apostolicus au-
 tor, quòd magis cum inimicā pierati gente rationem ha-
 buit, quæ semper aversabatur justitiam Dei, Fidem scilicet
 Iesu Christi, Fidei dignitatem eò magis amplificat,
 in eāque omnem bonæ beatæque virtutis siuctum, omnem
 promissionis & hereditatis plenitudinem, omnium de-
 uque æternarum & sperandarum rerum naturam sitam
 esse docet: neque ullis alijs virtutibus quam hāc unā
 Fidei placuisse Deo Patres eorum. In quo quidem orna-
 tè magnificèq; Fidem describit, & pro dignitate exor-
 nat, sed non definit: nam id si fecisset, nāc tu sanè homo
 parum sanus, qui aliam fidei finitionem quæsiveris.

Sed veniamus tandem ad propositam fidei questionem;
 eius ante naturam quam definitio (ne in Baronis culpam
 incidam) potestates varias explicabo. Nomen iraq; fidei
 in sanctis literis (nam in humanis quid sibi velit, in præ-
 sentiā non labore) interdum ad Deum, interdum ad ho-
 mines refertur: si ad Deum; constantē propositi & pro-
 missionis veritatem designat: Si verò ad homines; vel
 ipsam significat Evangelij doctrinam, vel eorum qui eam
 annuntiant in officio fidelitatem, vel singulare aliquod
 munus

manus quo nos donat **Spiritus Sanctos**. Donorum autem **Spiritus Sancti** tria tantum sunt quae **Fidei** nomine insigniuntur : Interdum enim scientia **Evangelici mystérii**, & certa veritatis **Dei** perceptio **Fides** vocatur, quam eandem non in secula quis vel historicam vel cognitionis fidem appellare potest : Hanc vero fidem etsi omnes sancti secundum proportionem habent, non tamen soli sancti : non raro enim impurissimos quisque in modo **Satanas** ipse hanc regulam fidei vel maximam praecellit.

Etenim **Deum** mundi **Creatorem**, nec esse alium praeter illum, omniumque rerum & **Dominum**, & unum, & suum esse credit, universa condidisse verba suo, sicut scriptum est, *Ipse dixit, deus facta sunt*. Id verbum, **Filiu** ejus & appellatum, & esse credit ; per quem & propter quem omnia facta sunt : ante omne tempus genitum, immortalem, sapientem, **Deum** semper beatum in secula seculorum : varie visum Paribus, & per Prophetas locutum, eumque tempore statu virtute spiritus sancti in virginem delatum, carnem factum, & ex eâ natum **Iesum Christum** : virtutes fecisse, praedicasse mysterium voluntatis **Dei**, longo ante temporis & memoria intervallo a Prophetis prænuntiatum, idque signasse per Apostolos : ex in fixum Crucis mortuum & sepultum secundum Scripturas : tertio die bisivum surrexisse ; & in Caelum resumptum, ibique sedere ad dextram Patris, qui omnia subiecit pedibus ejus, quia solus dignus est : Inde mississe vicariam vim **Spiritus** sui sancti persuasissimum habet, qui Ecclesiaz suaz moderetur, sanctorum videlicet societati ubique terrarum orbis disseminaraz, eamque latrachro poenitentiaz & verbo Fidei in aeternam sibi gentem sanctificet : è nubibus tandem cum supremâ autoritate venturum ad sanctos assumendos in virtute eternaz premium & promisorum celestium fructum, & ad impios adjudicandos igni perpetuo: utrosque a morte primâ seduces faciens cum carnis restitutione.

Atque hujus fidei participes subinde sunt **Satanaz** excusores & emissarij, hypocritaz, benefici, heretici, reprobz, &

vari, crudeles, vafri, scœdi, ardentes libidinibus, odio, livo-
re, in Deum, in homines: quorum fidelium hodierno die
plena sunt omnia, quos inter & infideles hoc tantum in-
tereunt, quod hi miserè non credendo pereunt, illi miser-
rimè credendo intereunt. Hanc si quis definire fidem
velit, eam sic aptè explicare potest, esse scilicet, certam
notitiam & firmum mentis assensum, quo quis ea, quæ
humanæ salutis causæ sunt revelata, exploratissimè &
indubitanter credit.

Secundò, donum illud Spiritus sancti, quo quis mag-
nis virtutibus & signis admirabilitatem magnam facit,
sæpiissimè in sacris literis, fidei nomen habet, quam ean-
dem non inscītè miraculosam nominare possumus. Hanc
vero fidem nec omnes sancti, nec soli sancti habent.
Nam & Iōannes signum non fecit, cum contrà hac præ-
stidit Judas; hac benefici & circulatores, quos Roma
scelerum caput, & sanctos vocat, & aris & precibus &
imaginibus colit, hac inquam interdum donantur &
præstant: de quibus Conservator: *Et edent signa magna
& virtutes magnas, ita ut Electos ipsos (si modo fieri possit)
in errorem inducant.* Hanc verò fidem aptè quis definire
potest, esse scilicet certam, firmam & indubitatem fidu-
ciam, quā quis credit Deum hoc vel illud miraculum per
se editurum.

Tertiò, donum illud Spiritus sancti, quo quis donatur
ad vitam æternam, Fidei nomine, idque omnium sæpiissi-
mè appellatur, quam eandem Scriptura Fidem Dei, Fi-
dem Filij Dei, Fidem Abrabæ, Fidem Jesu, Fidem Chri-
sti, & Fidem Jesu Christi appellat: Theologæ professo-
res non inscītè Fidem justificantem vocantur. Hanc
vejò fidem & omnes sancti, & soli sancti habent, neque
enim præter sanctū, hæc Fides cadere in quenquam po-
test. Hanc si velimus, sic aptè definire possumus, esse
videlicet certam, firmam, & plenam fiduciam, virtute
spiritus sancti poenitentis in corde inscriptam, quā sibi
jam remissa peccata omnia, æternog; se cum Deo amo-
re conjungi in uno Christo Jesu indubitate credit.

Ecce

Ecce tibi Baro Fidē, quæ possessorem sanctificat, eumq;
ex misero beatum facit, sicut scriptum est, beatus vir cuius
remisse iniquitates sunt, & cuius Dominus Iebovah Deus est.

Ecce tibi Baro Fidem, quæ impium justificat, & ex quā
justificatus vivit, sicut scriptum est, *Justus ex fide vides*.
Hæc nimirū illa fides victrix & præstans est, quam di-
vinus ad Hebræos auctor tanto ornatu, tantoque laudum
comitatu circunseptam describit, cuius dignitas & pul-
chritudo sic obique Scripturarum splendor, ut non tam
mirum sit eam sapientiū hujus nostri avi Theologo-
rū inscitiam excoecari, quām tanti beneficij ignorationem
(hāc præfertim luce rerum) non esse adhuc justissimo
Dei judicio vindicatam. Et hæc illa est fides, de quā mi-
hi hodiē omnis est cum Barone contentio, quamque A-
postolus Romanis his verbis commendat, *Colligimus ergo
hominem justificari Fidei*.

Cujus duni Baro ortum querit, causas omnium pri-
mū considerat, sed valdè insœliciter: Efficientem e-
num & unam tantum refert, plenius omnium judicio, si
& reliquas adiecisset. Sed ut hūminem in hoc foris hæ-
rentem facilius expediamus, materiam hujus Fidei esse
dicimus, certam, plenam, & indubitaram Fiduciam:
Formam verò, gratiam Dei Patris, & Domini Iesu Chri-
sti: Efficientem, Digitum Dei, Spiritum videlicet san-
ctum, qui solus hanc fiduciam gratiæ cordibus inscribit E-
lectorum: Finem substitutum, salutem Sanctorum: Ul-
timum verò, gloriam Dei, & Domini nostri Iesu Chri-
sti, cui cum Patre & Spiritu sancto, Deo uni, & semper
beato, sit omnis potentia, laus, & honor in tempora se-
culorum. Amen.

Quid sit ergo Fides vidimus: causas præterea, & par-
tes constituentes, fiduciam scilicet, & gratiam. Hæc itaq;
transacta sint nobis; sed ita, ut in præteritis posita, ma-
neant tamen in subsidijs, & ea si quando usus polcer,
quasi respectantes intueamur. Unum nunc tantum re-
stat, sed omnipotenti maximum, & in quo summa hujus in-
stituta: controversia sita est: videlicet, ut exquiramus
quomodo

quomodo hæc tam pretiosa Fides hominibus ingeneratur, & quibus nimisrum gradibus eò ascenditur. In quo edocendo, si tam recto pede incedissent Theologi nostri, quæm in re tantâ oportuit, præalentem fortassis Fidem hanc in terris haberemus, cuius (nunc ipsâ verâ naturâ quasi amissâ,) speciem tantum retinemus. Nos quid Baro hâc de re primâ; post, veritatem firmabimus.

Baro dum nobis fidei genus & originem probat, ejus omniaem viam & naturam ex tribus effectibus Spiritus sancti confari, & effici docet: quarum prima (inquit) est Notitia: secunda (hujus quasi incrementum) Assensus; tertia verò (reliquorum omnium finis & perfectio) Fiducia. Quod verò hos tres effectus Spiritus sancti esse dicit, hoc quidem recte: quod autem partes Fidei constituentes esse docet, hoc perperam. Verum singula ordine exagitemus. Primum ergo hunc effectum Spiritus sancti Baro donum illuminationis sive fidem notitiae vel cognitionis juxta mecum appellat, eamque in impuros spiritus improbosq; homines cadere docet, in quos fides Abraba nullo modo potest. Quod magis hominem miror, quod cum has discrepantes Fidei naturas, & tanquam ejusdem generis varias species, sic ejusdem spiritus diversa dona esse videris, hanc tamen illius constituentem partem dixerit. Neque verò, si hæc Fides notitia Abraba Fidem necessariò præcurrat, neceſſe subinde est illius partem constituentem esse: multa enim rem aliquam necessariò præcedere possunt, quæ ejus tamen rei naturam quam præcedunt, constitutere non nisi ineptè dicere possumus. Nam & antè esse est necesse, quam Arithmeticum esse. Num ergo nasci pars Arithmetices? necesse est eum qui iustè acturus, antè rem prudenter perpendere: num ergo prudentia iustitiae pars? ex hâc etiam similitudine, & illud est quod paulò post, numeris nimisrum Aristotelicis infert, finem scilicet hujos cogniti boni esse, illud appetere, persequi & apprehendere, id est, ut sobriè loquamur, finem scilicet hujus

hujus fidei notitiae sive cognitionis esse, Deum & ejus justitiam, gratiam videlicet Iesu Christi consequi: quod ipsum (nollâ adhibitâ justâ differentiâ) impie falso est. Néque enim hanc fidem notitiae, Satanae, & reprobis impetrat deus, ut eos ad Christum suum, id est, ad justitiam & vitam perducat: sed quemadmodum beneficium soli & cœli, & hujus beneficij fructum, incrementum videlicet, tam Lolio quam tritico indiscriminatum confert divina benignitas, non scilicet in hunc finem, ut Lollum triticum fiat: sic & pereuntibus beneficium verbi, & hujus beneficij fructum, ut credant scilicet veritati, etiam sepiissime impetrat Deus, non in eum finem, ut eos sanctificet, sed ut quod minus cognitæ & perceptæ veritati obedierint, eò justius in eos & severius vindicet. Nam qui noverit, & non fecerit, pluribus vapulabit: & cui plus concreditum est, plus ab eo exigetur.

Secundum effectum Spiritus sancti Baro nunc assensum, pag. 12. nunc excitationem quandam voluntatis, vel hujus oblati summi boni amorem quandam & charitatem appellat. Verum quid hoc libidinis Baro? in rebus divinis sic πλετωρίζει, vel πλευρίζει, potius? Scriptura enim longè aliter, & hanc secundum affectionem Spiritus sancti (quæ regenerationis nostræ principium est) poenitentiam vocat, præparationem videlicet ad sanctificationem fidei recipiendam. Nemo enim mihi crede, vel Prophetarum, vel Apostolorum, assensum, aut voluntatis quandam excitationem, aut summi oblati boni amorem appellavit, immo nec sic appellare ausus credo quisquam extra unum te, qui in sapientiâ Dei tam stulte sapere, & hominum more philosophari soles. Mitto quod tam lepidè duplum commentus amorem es, alterum priorem, qui nimirum præcedat: alterum posteriorem, qui Fidem sequatur, quem uno omnis ore effectum Fidei dicimus, & appellari θεαταν. Sed quemnam illum priorem esse dicam? Baro asseverat pronuntiat eum esse animam Fidei, & ipsissimam ejus differentiam quia, inquit,

inquit, fidere promissione divinae nemo potest, nisi qui Deum primam ardenter desideret, id est, ut *Bato* interpretatur, amet. In quo turpissime, & re, & verbo labitur: verbo, quod ardens hoc desiderium amorem vocat: re, quod partem fidei esse dixerit. Nam quanvis ardensem hanc expeditiōem, & incredibile desiderium præcedere necessariō Fidem concedimus, non eam tamē fidei, sed poenitentiae partem esse affirmamus, ut suo loco dicitur: tum desiderium hoc amorem vocare, nimis quam allucinantis hominis est. Nam multam interest (si propriè in rebus divinis loquare) desideret quis, an aīet: desideramus enim quæ non habemus, sed quæ habere cupidè ardēmus: amamus autem, in rebus inquam divinis, quæ jam habemus, & quibus semper frui cupimus. Quod & licet alijs, tibi tamen tanto doctori ignotum esse non debuerat; neminem scilicet posse amare Deum, nisi idem prius sanctificatus fide fuerit, & hoc ipso Deum quem amat, re ipsā habeat: Nam autē animo quam tuo persuasum sit remissa tibi esse peccata omnia, & tunc te amari à Deo, Deum viciissim amare non potes, sicut scriptum est, ideo nos diligimus Deum, quia ipse prior dilexit nos.

Sequitur tertius effectus Spiritus sancti, quem *Bato* Fiduciam appellat; ubi ne quis erret, fiduciam gratiae intelligit. In quo non possum miseram Nicodemi coecitatem non miserari, quod supremum regenerationis nostræ lapidem posuerit, non jacto prius poenitentiae fundamento, præsertim cum adūratōs sit posse quenquam hanc fiduciam gratiae adipisci, nisi se primò anteactæ virtæ serio & ex animo poenituerit. Nam quemadmodum fides notitæ, videlicet, ut indubitanter credamus Deum esse, & ijs remuneratorem, qui eum in Christo Jesu querunt, omnium contræ facinorum & sceleris vindicem, eorum scilicet, qui eum aversantur: quemadmodum inquam, hæc fides pernecessariō præcedit veram erga Deum poenitentiam; sic poenitentia, ut scilicet à vijs nostris ad Deum conversi, in viam rectam redeamus, necesse

serio praeceperit Fidem Jesu Christi. Hoc ergo inter Dei Evangelium & Baronis interest, quod initium Evangelij dei poenitentia est, sicut scriptum est; *Initium Evangelij Jesu Christi, parate vias Domini*, id est, poenitentiam agite.

Contra, Baro suis Electis impetrat Fidem nullam mentione facta poenitentia: Crediderim facile, quod cum humanam sapientiam, stultorum forte putet comitem poenitentiam, cumque hanc ob rem, tanquam parum ex dignitate sapientis eam omnino repudiare. Pro scelus! vix certe me contineo (sed continebo tamen) qui sanctissime constitutam Dei sapientiam adeo seditione ausus es perturbare. Primum itaque; errabundum istum Doctorem docebo veram erga Deum poenitentiam pernecessariam procedere Fidem Jesu Christi: tum quid sit haec vera erga Deum poenitentia, paribus vestigijs prosequar.

Ut autem haec plenius intelligantur, non solum nos oportet eorum meminisse quae supra posita sunt, sed altius paulo rem totam repetere. Primum itaque; beneficium quod Deus hominibus impetrat (loquor autem de ijs quae ad salutem spectant) semen, & ministerium verbi est: huic externo beneficio & ministerio verbi accedit interdum vis quedam interior & effectio spiritus sancti, qui ut alios in incredulitate relinquat, ita alios flectit, eosque facit ut huic veritati omni assensu mentis adhæreant, credantque: atque hanc fidem, (quod solivaga & jejuna quedam agitatio solius mentis sit) fidem notitiae, sive cognitionis appellamus: hosque fideles communi nomine (quod Christi Evangelium profiteatur) Christianos vocamus.

Jam quasi secundo in orbem currente rotâ, Spiritus sanctus, ex ijs qui credunt, alios refingit, & novas facit creaturem: alios ad justius judicium reservat, quod quam cognoverint veritatem, eidem non obedient. Hos vero Christianos inter & illos renatos tantum interest, quantum inter altare & Tenuiplum, sanctuarium & atrium, inter eum cuius cordis verpa circuncisa est, & eum cuius domus nitide vorsa solem, & ornata est, hoc est, quantum inter beatos illos qui ad coenam nupiarum

Agni

Agni invitantur, & eos qui foris sunt, éanes, veneficos, homicidas, scortatores, avaros, & mendacijs gáudentes.

In his autem refingendis hunc ordinem observat Spiritus sanctus: Primùi eos emollit, impellitq; ut defleant peccata sua, cundemque, quem sine causâ offendirent Deum, ex animo deprecentur, ardentiq; experant, & incredibili quedam desiderio. Et hac illa est secunda effectio & operatio Spiritus sancti, quæ regenerationem nostram inchoat, quam & Bæro secundum effectum Spiritus vocat: quem tantum abest, ut auditores suos perfectè doceat, ut ne rectè quidem nominet: Motum eniat quendam, sive actionem voluntatis appellat; frigidè & philosophicè: Scriptura contrà, poenitentiam vocat, quæ non modo motus quidam est, sed totius profundi hominis immutatio: cum scilicet, quod anteà peccatori jucundum & volupe fuit, nunc illi dolori, nunc ægre est: cum quod olim unicè cupivit, nunc omnino aversatur: Et qui aliquando ex sua à Deo defectione lataretur, eundem nunc incredibiliter querat, expetar, sitiāt, desideret, instar anhelantis cervæ ad rivos aquarum, diuturnam sitim explere cupientis. Huic jam quasi utero gerenti è dolore laboranti, tertio porrigit manum Spiritus sanctus, & secundum multitudinem dolorum suorum consolationes adhibet, & trementis hujus poenitentis cordi, quam querimus fiduciam gratie, ab eodē spiritu inscribitur; quā, remissa jam sibi indubitanter credidit, quæ illum adest premebat, peccata: Et Deum cuius adest benignitatem & gratiam quondam expetebat, non illi modo nunc, sed in æternum benè velle.

Atque hæc illa tertia effectio Spiritus sancti est, sanctificatio videlicet fideli, quæ regenerationem nostram absolvit, & perficit, quam & Bæro tertium effectum Spiritus vocat, quamque auditoribus suis ex aliorum scrinijs quasi misericordia mendicans, tantoperè studet commendare. Hæc est Dei certus & immutabilis ordo, cuius eum nec poenitebit unquam, nec hunc mutabit in æternum. Hujus; omnibus, testimonio ipse suo fidem facit, qui unus instar omnium,

omnium, & supra omnes est, & testis, & Dominus, qui
 regnum suum hominibus annuncians, conceptis ver-
 bis hâc formâ dictavit. *Poenitentiam agite, & credite E-
 vangelio.* Item Apostoli ad prædicandum missi, abeuntes
 palam denunciabant, ut poenitentiam agerent, poenitent-
 tiā scilicet proclamabant primū, nam hac tanquam
 scâlā ascenditur ad Christum. Idem Apostoli interro-
 gati à Judæis, quid faciemus vīri fratres? Petrus ad illos,
*poenitentiam agite, & baptizetur quisque vestrum in nomine
 I. Christi, in remissionem peccatorum.* Et rectè, néq; enim
 cuiquam conserri potest Bapt. Spiritus S̄t̄i in remissio-
 nem peccatorum, nisi poenitenti. Idem Petrus Princi-
 pis vite parricidis suaderet, ut *Resipiscant, & convertantur,*
 ut *deleantur* inquit *peccata vestra.* Et rectè, neque enim
 cuiquam delentur peccata, nisi converso, & poenitenti.
*Spiritus Domini super me (Elalias de Conservatore Israë-
 lis) ut annūcij Evangelium, id est, faustum & beatum
 nūnciūm de gratiâ Dei gratiâ propter Christum confe-
 rendâ; at in quos? Captiuos, miseros, frātlos, id est, resi-
 pidentes. Neque enim aliorum est regnum cœlorum,
 quām humiliūm, pauperum, parvulorum, id, est, resipis-
 centium. Num expectas dum te opprimam auctoritate
 Scripturæ? An non mirere magis vel ignorata hæc, vel
 negata à te esse? Age, lubet re hoc unum percontari-
 er? cur tandem tam illustre testimonium perhibuit Do-
 minus Jōanni servo suo, Propheten eum videlicet con-
 firmans, inno & supra, omnibūsque mulierum natis majo-
 rem: *Cave respondeas cum Babilone, vel propter cœli-
 batum, vel vitam duram, ne cœlo rīsum moveas.* Quid
 hæres? ego expediā te: propter nimirum dignitatem
 & necessitatem Ministerij. Erat autem Ministerium Jō-
 annis baptisma poenitentia, quo nisi quis priuò lotes
 fuerit, Christum induere nullo modo potest. Unde Jō-
 annem antecursum, & præparatorem viarum Domini
 appellat Propheta, quod scilicet, sicut ager non nisi cul-
 turā idonens ad sementes redditur, sic peccatorum corda
 non nisi poenitentiā, quasi divinā quādam cultione præ-
 parantur*

parantur ad Fidei promissionem recipiendam. Et ne tu dubites hanc ordinationem, & Dei, & aeternam esse, audi quid ipse Baptizator ait; *Ego inquit, baptizo vos aquâ, aquâ videlicet regenerationis, id est poenitentiâ. At qui pax venit, baptizabit vos Spiritus & igne, id est, sanctificabit vos Fide.* Præcurrentem ergo poenitentiam fides excipit: nam his duobus solis refingitur peccator, sicut scriptum est, *Nisi quis renatus fuerit ex aquâ & Spiritu non potest intrare in Regnum Dei:* Quod idem est ac si dixisset, *Nisi quem scelerum suorum verè paenituerit, & in me crediderit, non potest ingredi in Regnum Cælorum.*

At ego, inquis, ista sic non accipio. Ain vero? Tu tantus ille, & cathedratus & Scripturarius Doctor, è superiori loco cœlestia docens, terrena & infra cathedram posita (sic enim Conservator principia hæc, & quasi elementa Christianismi appellat) non intelligis? sed quod reliquum est agamus, & quid nimidam sic hæc vera erga Deum poenitentia videamus. De nomine aliâs, nunc rem ipsam persequamur.

Dicinus ergo poenitentiam impulsionem esse Spiritus sancti, quâ quis revertit à vijs suis, & convertit se ad Deum. Reverttere autem à vijs suis, est deflere peccata, & iniquitates viræ suæ, quibus tanquam errationis vijs deerraverit; hæc itaq; reversio cordis enollitionem, sive contritionem continet. Converti verò ad Deum, est peccata Deo confiteri, & cum eo pacem & reconciliationem ardenter expetere. Conversio ergo ad Deum, cum confessionem culpam deprecantem, cum incredibilem quandam pacis desiderationem complectitur. Vix tibi Baro probem poenitentiam hanc? intuere profumum illum & optimi patris perditum filium, cuius exemplo Conservator, & te, & me, & peccatores omnes, quid saceremus edocet. Audi ergo quid de eo Dominus dicit, *Quia aumen, inquit, ad se rediisse, id est, cum revertisset à vijs suis, altius scilicet cogitando, quâm temerè in Deum, benignissimum, & elementissimum Patrem deliquisset, totus sibi displicuit, spirituque fracto totus condoluit:* Habes

COR

contritionem. Audi jam quomodo converti se ad Deum, reverti inquit ad *Patrem meum* : Habes conversionem. Audi porro quid confitetur illi, *Et dicam ei, Pater deli-qui in Cælum, dñe coram te, nec dignus ego jam vocari tuus* : Habes confidentem reum, suam culpam deprecantem, suum sibi dextram pectus plangentem. Audi denique incredibile pacis & reconciliationis desiderium : *Fac me sicut unum ex mercenarijs tuis*. Quasi diceret, revertere ad me Deus mi, meque jam licet indignum filij nomine, vel conductirij tamē, & mercenarij loco habero, imò vel me tuorum infinitū servorum facias licet, modò me facias tuum. Habes incredibile Dei desiderium. Viden' *Baro* quam hic jam animo præparato est, & quantum immutatus ab ipso ? Excelso & illustri loco natus, humilem jam sibi capit locum : vir olim, parvulos nunc inter sedet : durus aliquando, & contumax, nunc tam mollis factus quam est aqua. Néq; verò mihi crede mage dissider mons ab humilitate, tortuosum à recto, asperum a leni, vir à parvulo, durus filex a placidâ & tenerâ aquâ, quam hicce nunc ab eo qui olim fuit. Et hæc est vera forma veræ poenitentiaz : ô tērq; quartæque felicem illum, qui eam intelligens agere potest.

Verum huc-usque leviter generali quâdam prolusio-ne, cum hoc spinoso & caliginoso sophistâ depugnavi : singulis enim si insisterem, quis reprehensionum finis ? incredibile enim dictu est, quam sapè illidit, Fidem pro Poenitentiâ, Poenitentiam pro Fide, identidem supponens, exploratissimo nobis argumento, eum utrumque penitus ignorasse. poenitentiaz quo maximè debuerat loco, ne mea init quidem : tandem eam Fidei subiçcir, vel potius ipsam fidem esse ait, quod minimè deberet quidem : præserim cum & æterno consilio & immutabili ordine, haec Deus ab invicem distinxerit. Est enim poenitentia principium & quasi initiatio regenerationis nostrar, Impulsio videlicet spiritus sancti, quâ peccator ad se reversus, peccatorum suorum à Deo veniam, & redi-tum cum eo in gratiam, ardenter, & unicè expetit : Fi-

Pag. 19,
20.

des verò, perfectio & quasi summus apex regenerationis nostræ, spiritus sancti inscriptio est, quæ poenitens certò & indubitanter jam credit remissa sibi, & opera peccata omnia, & cernóque se cum Deo amore conjungi in uno Christo Jesu: Operæ-pretium fortè facturus fueram, hujus si praestantis fidei fructus hic adjunxitsem, ut sanctum hunc, & renatum hominem, quem tanto studio, tantaque sollicitudine genuit, & eduxit spiritus sanctus, non solum intus, & quid domi, sed quid foris & in luce etiam agat, observari possit. Sed quoniam Bæro hoc ipsum totum præteriit, nos etiam in aliud tempus differeamus.

Unios tantum dubitationis auditoribus quasi abeuntibus scrupulorum iniicit, utrum scilicet hæc fides dignitate suâ hominem justificet? in quo adeò multis est, ut obrundat: præfertim cum figuratas omnes hujusmodi esse locutiones, & eis inesse Metonymiam causæ vel pueris ipsis est scitum. Semper enim Scriptura ubi hominem Fide justificari dicit, per hypallagen intelligit justificari hominem gratiâ Jesu Christi, quæ per fidem retegitur. Qgo quidem loquendi modo, vel apud vulgus nihil tritius, ut Philoætæ aucupio sagittarum, *Orpheus* fidibus, *Xeuxis* penicillo vixit: cum eos tamen intelligit his artium instrumentis, quæ ad usum, atque vitam tuendam erant necessaria, invenisse.

Implevimus ut opinor, primam sponsonis partem; Exhibuimus veram Jesu Christi Fidem: illius præterea causas, & partes, & quo modo hominibus ingeneretur: veram præterea erga Deum paenitentiam ostendimus, eamque necessariò, & ternâq; Dei ordinatione in refingendo peccatore, Fidem præcedere; Fidemq; eam per necessariò subsequi, non quidem ex debito, sed ex gratiâ: non propter dignitatem paenitentis, sed propter fidem promittentis, sicut scriptum est: *Quotiescumque peccatorem paenituerit peccatorum suorum, vivo ego, inquit Dominus, delebo omnes iniquitates ejus, & quæ sequuntur.* Ut hereditas semper ex promissione datur, sicut testatur Apostolus;

postolus ; *Abraha vero per promissionem gratificatus est Deus bereditatem.*

Sic itaq; breviter persequuti Baronem sumus ; in illud Pauli, hominem fidei justificari. Superest ut videamus, an hæc fides justificans Lege præcipiatur nec ne ? Super his verbis hujus versiculi, *absque scilicet operibus Legis.*

Quorum verborum plenam perfectamque explicacionem quinque-partitam quâdam dubitatione, sibi Barovi-
detur egregiè præstissime, & primò quidem, an opera Legis ad justitiam Dei assequendam valeant ? respondit valere, si ex fide proficiantur : Secundò, an Legis opera Pag. 28.
ex fide facta justificantur ? respondit cum Augustino, non justificare illa quidem, sed justificatum sequi. Tertiò, an opera Legis ex fide facta, ad salutem sint necessaria ? respondit, ad salutem quidem, sed non ad justificacionem. Et ne quem moveat hæc nova & supra operum Legis, & fidei conspiratio, quæ scilicet Apostolus tanto ubique studio, & hic potissimum, ut contraria opposuerit, quarto loco querit, an fides aliquo modo Lege præcipiatur, & paratissime respondit, præcipi ; rationemque hujus Pauline oppositionis, Legis scilicet, & fidei, quanto in loco auditoribus explicare conatur. Nos, quid hic Pag. 37.
Legis violator, quarto loco turbaverit, omnium primum considerabimus : hoc enim constituto, omnis ejus in reliquis dubitationibus, & faciendis, & occupandis inscœria cuivis facilè constabit. Nam in hoc uno veluti cardine, reliqua omnium difficultatum momenta vertuntur : & in his nostrum sequemur ordinem Baronem primò resellimus ; post veritatem propugnabimus.

Prima ergo Baronis ratio, quâ nititur ex Lege fidem astringere, ex primis hisce verbis Legis eruitur, *Ego sum Deus tuus, id est, ut hic glossographus & male-callidus scholiaстes interpretatur, ego solus Deus tuus ero, & tu totus in me uno, totam tuam fiduciam & spem salutis pones.* Hic ergo (inquit) fides præcipitur. Quasi verò Baro hæc pronomina *Meus. Tuus, vel semper, vel necessario, patre potestatis notæ sint, & non quandoque do-*

minij, & maiestatis? Quid hoc authoritatis? aut quis tu? Imperium in rerum notas habes, qui eas sic pro arbitratu tuo singis & refingis? At non ego *inquis* solus, sed antè me docti multi, *Melancton*, *Martyr*, alij: quafi vero referat, sive ipse per te & tuā sponte erres, sive alios sequuntur, te in errorem abduci patiaris, veluti peccudes in quayis præcipitia, post antecedentium gregem.

Pag. 38.

Secunda Baronis ratio sic instituitur: omnis erga Deum pietas Lege decalogi præcipitur: at unā fide omnis continetur pietas: Ergo fides Lege præcipitur. Hic nos *Proteus* iste manifestò ludit ambiguo. Nam si per omnem erga Deum pietatem, omnia illa pietatis officia intelligit, quæ perfectam & spiritualem Legis justitiam, justiciā scil. operum spectant: cum vera quidem est, & maiestati Legis consentiens propositio, sed manifestè falsum assunit: Fides enim spiritualem illam Legis obedientiam, justitiam videlicet operum, nec continet, nec præstet: siquidem neque potest; tantum apprehendit justitiam Dei, gratiam videlicet Jesu Christi, per quam non minus hereditatem assequitur, ac si spiritualem Legis justitiam præstisset. Si autem per omnem erga Deum pietatem, omnia illa officia pietatis intelligit, quæ Fideles (natūram jam mancipatā peccato) ex fide præstant, néq; ullam præter hanc fidei, Lege præcipi obedientiam, & pietatem contenderit; proponit quod falsum est: & maiestati Legis non minus oppositum, quam est occasui ultimo oriens extremus. Etenim Lex Decalogi eam de fidelibus pietatem requirit, quam illorum nemo præstare potest: nec minus justum illum, qui septies per diem cadit, justā suā sententiā condemnat, quam impiū hunc, qui nū quam creditit. Nam Lex Decalogi posita est delinquenti, non huic, vel illi, sed cōmni: quā formā sis qui peccas, quo genere, quā virtute, pietate, fide, quā apud Deum gratiā, non laborat: tantillū pecces modo, morti adjudicat. Est enim Lex Decalogi, Lex spiritualis: contrā sanctissimus quisque mancipatus peccato, adeò

adèò ut nisi Deus præter hanc Decalogi Legem, aliam, promissionis videlicet, & gratiæ adiuuansset, per quam *Abrahæ* sancto, & semini ejus hereditatem gratificaretur, tam fuisset exhortes *Isaacus* beatus, quām *Ismael* ejectus, tamq; perijsset dilectus *Jacobus*, quām *Esaïus* exolus.

Quid ergo dixerit quispiam? Nonnè igitur iniquus Deus, qui eam hominibus Legem imposuit, quam hominum nemo præstare potest? Deus meliora! num Deus iniquus, quia tu impius? an non te sibi sanctum crevit, eāq; ornavit integritate, ut quæ Lex jubet, ea si velles modò facile illi præstare posset? An non contraria tute temet sciens volensq; in eum præcipitem dedisti locum quò minus æs alienum tuum nunc sis solvendo?

Agè, lubet hojus argumenti tristitiam assimulationis cuiusdā lenitatem mitigare. Dominus quidam duobus servis suis centena millia festertiū per syngrapham in certam diem credidit. Interē locj, servi otio, copiā, luxu diffluentes decoixerunt. Advenit dies, Dominus servorum alterum ad se accersit; syngrapham ostendit, argentum repetit. At confidenter contra astans servus syngrapham agnoscit quidem, sed omne argentū decoctum esse ait, Dominumq; suum immisericordiæ, & crudelitatis insimulat, quòd ab homine misero, & inopi, cui ne nummus nunc reliquias esset, tam duriter, & immisericorditer centum millia nummū exigeret. Cui Dominus (impudentem hominis miratus audaciam) nunquid à te aliud, inquit, quam meum repeto? an quod benignè tibi, & gratis concedui, mihi meo jure non licet repetere? An ego iniquus, quia tu ganeo? an ego crudelis, quia tu decoctor? & commotus est Dominus ejus valde, jussitq; eum in cruciatum abripi: interpositoq; iusjurando confirmavit, non inde evasorom, quām & existimationi ipsius, & æri alieno suo satisfecisset. Sociumq; intrō-vocari jubet, quicum eodem modo ex syngraphâ agit: at ille sibi conscius facinorum, & luxus, tonus contremuit, demissoque vultu, agnosco syngrapham, inquit, & justam omnem debitonem esse fatedi, verum t̄d jam miseriarum

miseriarum adduxit me peccatum meum, ut misquam (inquit) nunc, tibi sim solvendo: in opis te Domine, itaque miserescat mei, inquit, lacrimansque procedit ad pedes ejus: & miseratus est Dominus servum illum, hominemq; manu erigens consolatur, debitumq; omne condonavit ei. Hac illorum controversia, hic exitus fuit.

Tuuni nunc esto *Bero* judicium: neque enim ulli vel Danistæ, Dominus hicce dubitat committere causam suam, imo verò vix illum tam perfidæ frontis, & profiliati pudoris reperiri posse puto debitorem, qui in avium, sordidum, legirupam, & damnosum sceneratorem ausus sit facere, illicce iniquæ mentis debitor & perditissimus decoctor, quæ in Dominum suum fecit.

Pag. 38.

At pergit *Bero*. Deus in primis voluit populum suum in se credere, sibiq; è quod caput est religionis omnem fidem habere; ergo fidem illis fū hāc perfectissimā Lege sequitur præcepisse. O miseram & coccam consequentiā! quasi verò non aliam jam indè ab initio temporum, præter hanc perfectissimam Decalogi, nec minus perfectam, promissionis scilicet, & vitæ Legem tulerit, quā populum suum in se credere, sibiq; omnem fidem habere jussierit: hic itaque *Bero*; ambiguo Legis nomine, & ipsum se, & auditores eludit. Deus enim Lege Decalogi eam nobis solam justitiam præcepit, quam operantis dignitas adipiscitur, sicut scriptum est; *Qui ea præstiterit homo, vivet per illa*. At verò Lege gratiæ, eam nobis justitiam, & iterum, & tertio, & semper commendavit, quæ credentis solum Fide acquiritur, sicut scriptum est; *Qui credit in eo non pudificet*.

Pag. 38.

Sed pergit perplexè loqui *Bero*. Si Fidem (inquit) Lege non præcepit Deus, cur reliqua, quæ sine fide frivola, ac vana sunt, præcipit? Quid sibi vult *Bero*, hoc verbum, reliqua? Novi enim quām es versatilis, an ceremonias? tuu Domine Doctor, non disputas ad idem: non enim de illā ceremoniarum Lege, sed de hāc Decalogi disceptatur. Scimus enim (quod idem etiam ad unum omnes nisi fallor sentiunt.) Legem synecdochicas pro

pro ceremonijs usurpatam, paedagogiam ad Christum suffisse ; eamque licet non tam expiatis, & solidis depinxisse, suo saltem modo, & obscurioribus lineis adumbrasse tamen : fin autem per illud verbum (reliqua) singulorum præceptorum Decalogi officia intellexeris, idem quod ante te pondus premit. Etenim non modò quæ sine fide agimus, sed quæ ex fide etiam proficiscuntur actiones Sanctorum, vanæ, & frivolæ, imò & Deo exosæ sunt, si ad perfectam illam Decalogi justitiam revocentur : Nam justitia Legis, justitia spiritualis, id est, quæ non te facti solidum, sed & cupiditatis nomine accersit. Hic impius, & ~~avus~~ homicida est ; tu, sanctus & fidelis excandescis : Lex Decalogi utrosque condemnat : iubet enim non occides, quo uno, tam iram, quām cædem, prohibet. Hic impius & perfidus, libidinibus solutus, stupris totus ardet, & gaudet : tu sanctus & fidelis, a libidinis imperio, tanquam à dominâ agresti & imperiosâ liberatus, ejus omnes nunc illecebras & titilations odisti & fugis, sed tameū superstitem quandam propensio- nis affectionem in carne habes, imperio spiritus rebel- lantem : Lex Decalogi utrosque condemnat : illi enim Legem dixit, *Non mechissabis* : tibi, *Non concupisces*, ô te hypocritam & exordem Doctorem, si ista non videris, Circulatorem, si videris !

At pergit Baro : Si fidem, *inquit*, Deus Lege non præcipit, nec requirit, hypocritin præcipit, &c. ô scelus de- portandum ! Unde tu Baro ? an *Roma* nobis ades, qui tam intrepide ausus in Deum evantere virus temeritatis tuae ? quanto molliori fronte si illoc distribuisses modo. Aut fidem Deus Lege Decalogi præcipit, aut spiritua- lem, & perfectam justitiam operum : at non hoc, ergo illud. Jam verò assumis quod ipsa falsitate falsius est, ut nēq; tu, nēque omnium argutiarum & veneficiorum pa- rents, hoc mihi unquam probaturi sitis.

Verum pergit turbare Baro : Christus (*inquit*) nobis Pag 39. Lege proponitur, ergo fides Lege præcipitur : Antece- dens duobus confirmat ; primum sic se habet : frequen- tissima

tissima (inquit) fit in Lege *Messia* mentio, ac illius & oblationis ipsius in ablutionibus, & sacrificijs perpetua adumbratio, ac representatio: ergo Christus Lege proponitur. Mirabar certè, si tu mihi hodiè verbum illum syncerâ & bonâ fide proferas: nam & hic, ut affoles, nos ludis ambiguo: antecedens enim, Legem ceremoniarum complectitur, de quâ nulla quod sciām instituitur controversia, omnes enim uno ore faremū & consentimus, in eum finem fuisse institutam, ut ad justitiam Dei, fidem scilicet Jesu Christi populum illum informaret, idquè adeò non obscurè quin ut Legem illam ceremoniarum Evangelium rectius, quam Legem possis appellare: complexio contrà, Legis nomine, infidiosè decalogum obtudit: Ita aliud proponis, aliud concludis: ut antecedens vera sit licet, falsa conclusio. Verum hunc primum cōgressum ipsem et Baro adeò infirmū videns, secundò ad rem aggreditur, & ob signatis tabulis cum Deo agit.

Quum enim (inquit) Deus se Deum tuum esse ait, *Qui te ex Aegypto libereverit, nonne se redemptorem proponit?* at non est redemptor nisi in Christo: impliciter ergo his verbis nobis Christus proponitur. Hic ego Baro, si tibi tanquam Alpium vallum, sic judicium eorum obijcerem, & opponerem, qui in omni perfectâ Lege tria præcipiunt obseruanda, primum scilicet, præcium; quo eos videlicet, qui audiunt, attentos reddit: Secundo, directionem, quâ quid faciendum omittendum vè jubar: Tertiò, correctionem, quâ delinquenti poenam denunciat: Hic ego inquam, si secundum hos qui adeò sacrificijs fabricis, & ductis dolis docti sunt, ut vel eorum noni inibus, quasi legionibus eductis, te in fugam dare possim, hac verba Legis; *Audi Israel, Ego Jeboval Deus tuus, qui te eduxi e terrâ servitutis, præcium tantum Legis esse dicerem, & quasi commendationem futuræ orationis: an non tibi, & tuis, ni admodum essetis pertinaces silentium imponerem?* Sed von te confodiam alios: tuis telis, quin ex meo potius, sic tibi respondeo: Non;

&

& licet Deus se liberatorem eorum, quoad hanc privatum servitutem ait, Christum subinde eis, & ejus liberationis beneficium proponit: quin hoc ex instituto, & antè omnia vult, ut hujus tanti beneficij ejusdemque auctoris memoriam Israel ex animis nurquam deponeret. Cave me oblatres, quasi hanc vindicationem Aegyptiam nusquam tupi ~~as~~; spiritualem humanæ servitutis liberationem significare dixerim: tantum affirmo, Deum hoc in loco, nequè Christum suum, nec ejus liberationem Israeli implicuisse.

Hæ sunt (ni fallor) *Baronis* præstigia, & captiones omnes, quibus ut plus inesset dolosi ponderis, auctoritates etiam hominum adjunxit: Martyris, Noëlis: nequè enim proprijs, & domesticis fabricis, sibi satis nominis adinvenisse putavi, nisi etiam foris assumptorum errorum patrocinium, & defensionem suscepisset. Quanquam Noëlem sic aptè quis interpretari potest, sobriè quidem, & piè sensile illum, si justitiam Legis, justitiam scilicet operum species: si autem justitiam Dei, quæ ex fide est, planè errasse tecum unà illum puto, si vel omnem pietatem, quam renati Deo ex Fide præstant, ad hanc Decalogi regulam exacturum Deum putarit, vel nullam constituisse, aut fidelibus usquam præcepisse pietatem aliam, quam quæ ad hujus Legis justitiam, tanquam adamissim quadret.

Sed jam respirare quasi paniulūm videtur hic labor noster, postquam è diverticulis, & argurijs *Baronis*, tanquam ex sinuofis Labyrinthe flexibus ewerserit: quod superest ergò irineris, placidiùs uti spero, veritate comite, peragemus.

Omnis iraque *Baronis* error in hoc uno est, quod Legem vitæ, à Lege decalogi non distinxerit: quas tamen Deus æterno consilio, & conceptis verbis, jam indè ab ipso primordio rerum, tantâ ab invicem intercapidine disclusit, quantâ *Agar* à *Sarâ* differt, quantâ servitus à libertate, quantâ *Sina* à Sione.

Vel jam te video *Baro* pavidi nautæ instar, è longinquo venientem

venientem tempestatem prospicere, tuiq; erroris naufragium pertimescere. Legem verò vitæ cum dico, promissionem intelligo, quæ data Adamo fuit, his nempè verbis ; Et semen mulieris conteret caput ejus. Evangelizata pòst Abramum ; In te benedicentur omnes gentes terra ; Et rursus ; Suspice in cœlos, q̄d numera si potes stellas, sic tibi erit semen tuum. Tandem per Mosen conceptis verbis tradita : Audi Israhel, Dominus Deus noster, Dominus unus ēst ; Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, q̄d totis viribus tuis. Et rursus ; Et nunc Israhel, quid Dominus Deus tuus petet à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, q̄d ambules in viis ejus, ut diligas Dominum Deum tuum, colasq; Iehovam Deum tuum in toto corde tuo, q̄d in totâ animâ tuâ ?

Et hæc nimirum illa Lex, de quâ idem Moses, En propone vobis benedictionem, & maledictionem : vitam, q̄d bonum : mortem, & malum. Benedictionem scilicet in vitam & bonum, si hanc elegeris, id ēst, si Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & totis viribus tuis dilexeris. Hanc enim si elegeris (inquit) Beatus domini, beatus foris eris : fr̄ve peregrineris, fr̄ve rusticeris, semper beatus eris : beata tibi spora ; beata reliqua, beatus si dives, beatus si pauper eris : beatus ingressus, beatus egressus tuus : fr̄ve dormieris, fr̄ve vigilaveris, semper beatus eris. Sin autem contraria (inquit) non obedieris voci Iehovæ Dei tui, ut diligenter custodias, sollicitoq; facias præcepta Legis huius, Maledictus inquit domi, maledictus foris eris, & quæ sequuntur.

Ecce tibi Baro Legem, cuius cum jam supremam, perfectamq; promulgationem animo prævidisset Propheta, sic præfatus est. Et Sion Lex exibit, q̄d sermo Domini E Jerusalem. Non illath Decalogi dicit, quæ jam ad septingentos ante annos perfectissimè exierat ; sed hanc nimirum Legem vitæ, sermonem videlicet veritatis, id ēst, Evangelium.

Ecce tibi Legem, de quâ Propheta Jeremias, Dabo Legem meam in cordibus eorum ; non illam scilicet Decalo-

gi,

si, tremendam nobis, Qui fecerit ea homo, viveret in illis, sed hanc nimisrum vitæ & promissionis; Ego illis in Deum, & illi mihi erunt in populum, nec recordabor iniustitiam eorum in aeternum, dicit Dominus.

Ecce tibi Legem, de quâ veridicus Rex, & Propheta David, Lex Domini. Lex aequa, Lex undique perfecta, convertens animas, & quæ sequuntur. Non illam Baro Decalogi dicit, quæ licet Lex Dei sit, Lex aequa, Lex undique perfecta, non est tamen convertens animas, nequæ enim vitam dare potest, nec instaurare peccatorem: sed hanc nimisrum vitæ, & gratiæ intelligit, promissionem videlicet, & justificationem Dei, ex Fide Messie, quæ datur credenti.

Ecce tibi Baro Legem, quâ Fides præcipitur, nemo enim ex toto corde suo, & ex totâ animâ suâ Deum diligere potest, & proximum sibi tanquam se, nisi qui prius sanctificatus Fide fuerit, id est, nisi qui prius virtute Spiritus sancti lotus crediderit remissa sibi esse peccata omnia, aeternumque se apud Deum gratia locum habere in uno Christo Iesu.

Hem (inquit Baro) novi quid portas? nos enim quam tu Legem gratiæ appellas, eandem cum Lege decalogi, & explicationem eis efficiemus dicimus. Quæ hæc malum explicatio est! sic implicare Israelem Dei, explicationibus vestris? Eandem tu hanc Legem, cum illa ausus dicere, cum ipse Deus aliam ab illâ efficeret? Ecce enim dies venient, dicit Dominus, & perficiam domui Jacob, & domui Iudeæ fædus novum, non tale, quale Jam disposui Patribus eorum, in die quo eos eduxi e terrâ servitutis. Huc accedit testimonium Mosis, idquæ adeò illustre, & clarum, ut Meliphius Solis radio scriptum putem, quod hic tamen lucifuga non vidit, qui ubi hanc vitæ Legem Israëli tradiderat, ceremoniâque adjunxerat, quæ Redemptoris quasi conatus quidam & adumbratio erant, tandem respirans; Hæc sunt verba fæderis (inquit) quod præcepit Dominus Mosis, ut feriret cum filiis Israelis, in terra Moab, præter illud fædus, quod cum eis pepigit in monte Horabi.

Quod

Quod autem Lex Decalogi, & justitia ejus, quæ scilicet ex operibus est, non modo alia sit, sed etiam opposita Legi gratiæ, & justitiæ Dei, quæ per Fidem retegitur, locupletissimus testis Apostolus, qui Legem Decalogi, Legem impotentem, Legem peccari, Legem mortis, ministerium condemnationis: contrà verò Legem gratiæ, *duravit* Dei ad salutem, justitiam Dei, ministerium spiritus, ministerium vitæ appellat.

Hinc (dixerit quis) purus putus Manichæus Paulus, & manifestarius Marcionita, qui sic detrahit de maiestate Legis, tamquæ odiose infectatur sanctam Dei Legem: *Ain' verò canis?* Hæreticus Apostolus, quia tu cæcus non capis fidem verborum ejus? non enim hanc repugnantiam, & duellum Legum induxit, vel Dei respectu, vel ipsarum Legum: Nam utraqùè Lex à Deo, & ab eodem Deo est; utraqùè perfecta, utraqùè sancta, utraqùè justa est, sed respectu nostri, & peccatorum nostrorum: quid enim tam repugnans, quid tam hostile, quam peccatorem condemnare, eundemque absolvere? sicut ergò diem exitiale dicere interdum solemus, non respectu ipsius scilicet diei, sed illorum nimis, quibus vel capitum periculum, aut infamia nostra, vel aliqua gravior fortunæ mutatio sit subeunda: Et Legem Julianam maiestatis, legem mortiferam dicimus, respectu videlicet eorum, qui maiestatis postulantur: sic & Apostolus Legem decalogi, legem impotentem vocat, quia scilicet vitam peccatori dare non potest: Legem iræ: quia iram adversus peccatum facit: Legem peccati; quia nos peccati obligat: Legem mortis; quia obligatos morti adjudicat: ministerium condemnationis; quia quicquid delinquitur condemnat: quâ etiam loquendi formâ, & Evangelium ipsius aliquando odorem mortis ad mortem vocat, respectu videlicet pereuntium.

At extrema jani fortuna nutans opinio *Beronis*, unum quod superest, telum contorquet. Si (inquit) Legis decalogi justitia adeò contraria sit justitiæ Dei, quæ ex Fide est, quo modo eam fides stabilit? Hoc inquam *Ber.*, *Quia*

Quia nobis qui fide justificamur, Christus datur, & justitia ejus: Justitia autem Christi est justitia operum, Legis scilicet decalogi plena perfectaque præstatio. Nobis ergo, qui in Christo Iesu sumus, id est, nobis qui in eum credimus, qui Legis justitiam nobis præstisit, *τὸ δικαίωμα*, ut inquit Apostolus, *τὸ σώμα τηνόδη*, id est, nobis plenè tantundem est, ac si ipsi eam præstissemus. Nam finis Legis, observantem justificare: at qui crediderit in eum, qui Legis justitiam plenè perfecte; observavit, reputabitur illi fides hæc ad justitiam, non minus ac si ipse eandem Legem plenè, perfecte; observasset.

Verum pergamus si placet, & exarguem hanc opinionem *Baroni* sequamur ad sepulchrum usq; quæ jam firmè moriens, postquam tela non potest, verba contorquet. Ad quid ergo, (inquit) nobis Lex, aut quis ejus nunc usus, quæ utilitas? multa omnino inquam: Primum enim peccatori posita est, tum ne denunciatam peccato pænam neget; tum, ut in eum aliquando justè ob peccata vindicet: sancto verò, & renato constituitur, tum ut quoties eam intueatur (semper autem intueri debet) toties defleat prævaricationem, toties exhorreat scelus suum: tum ut quoties eam in memoriam revocet (dies autem noctesque revocare debet) toties illi in mentem veniat divitiarum misericordiæ, & amoris Dei, gratias illi agendo per Christum Iesum, Dominum & Precatorem suum, qui tam benignè eum ab hujus justæ, sanctæq; Legis ià liberavit.

Nihil quod sciām prætermissum est, respiremus jam tandem ergo, præsertim postquam hic processimus, & quasi ad sepulchrum cadaverosæ hujus opinionis venimus, quæ dum in oblivionem, tanquam in ignem ponatur, cureturque funus, ego me ad *Baronem* convertani, eumquæ nè nimidum opinionis suæ, quasi perditè amatæ filiæ interitum, insolabilitè lamentetur, collatione quādam, quantum possum, consolabor: & si uilus sensus reliquus est, ad sanitatem reducere conabor.

Rex quidam multos debitores habuit grandi sibi pecunia

cuniā per syngrapham obāratos, quā etiam p̄cautum, atquē provisum fuit, ut nisi omne illud aris sui nomen, ad diēm dictum bonā fide, & ad numerum persolverint, publicentur omnes, & nexus ad extremum ineant. Rex int̄ea loci illos longē ante animo, non solvendo futuros p̄videns, miseratione commotus, novo edicto sanxit, ut si quis debitorum suorum ante diēm solutioni p̄stitutam, debitum modo deprecetur, se benignè, & liberaliter debitōnem omnem condonaturum.

Vides Baro, syngrapham justam & sanctam esse: nihil enim nisi suum repetit. Vides edictum, & bonum, & sanctum: Misero enim, & inopi succurrit, cui alias fuerat in vincis pereundum. Vides syngrapham edicto contrariam: illa enim non solventem perpetuā addicit servitū, hoc contrā, deprecantem etiam non solventem liberat. Vides p̄terēa edicto, syngraphaz fineū stabiliri: omnes enim, qui beneficio edicti gaudent, Regi non minus satisfaciunt; quam si illi argentum omne, e syngrapha debitum, plenē, perfecteque numerassent. Rex enim nomina sua exigit, vel sc̄enatorīa severitate, vel aequitate summā in deprecantes propensā: illud pro jure, hoc pro gratiā: utrumvis si feceris, feceris satis.

Postremo Baro, vides quod nolis, syngrapham scilicet, deprecationem non p̄cipere; imo ne admittere quidem: vel persolutionem, vel poenam clamat, p̄terēa nihil: gratuitum enim deprecationis beneficium ad solum edictum pertinet. Age modō, sit Syngrapha Lex Decalogi: sit verò Edictum gratuitæ condonationis Lex promissionis; gratia videlicet Messiae: sit denique deprecatio Fides. Nolo minutius; verbum sapienti sit.

En tibi Baro vociferationis ruz fructum, cuius tu semina ab hinc duodecennium, tantā verborum asperitate, & animi impotentiā sparsisti, ut aequiori nunc animo ferre debeas, si veritas de te aliquando tandem supplicium simat. Dabit enim mihi crede Baro, dabit inquam vel citius, vel seriūs, veritati poenas omnis error: nec certior

tior unquam peccandi est, quam ulciscendi hora.

Recognosce mecum diem illum, quo, tu in tuis argutijs tibi perplacens, Academicum quendam lacefisti: cui, cum tibi provocanti, vel propter auctoritatem partium tuarum, vel propter sophismatum tuorum calinges, & astutiarum laqueos, satis respondere vel referre saltem non liceret, Deus bone! ut tu homini fastum fecisti? nequè tibi soldum in hujus tam ignavæ victoriz trophæum, miserandam illam tuam prælectionem in lucem edi, ut luci obscuritatem afferret, satis esse putasti: nisi sexto etiam post anno (jam quasi tripudians in funeribus veritatis) novam nobis de præstantiâ, & dignitate Legis Commentationem foras dasti, & per vulgari coruas, & eternum monumentum ignorationis & cæcitatis tuæ, Vix enim credibile dictu est, quam tu in eo opere cœlum terrâ misceas! quam mutas quadrata rotundis & quoties tu, in eo libello Fœdus pro Fœdere, Legem pro Lege, Fidem pro Fide, mendacium scilicet pro testimonio supponis? Et quod est parum iugenui animi signum, quoties ea tibi monstra fingis, quæ possis debellare & non ego te accuso, res ipsa loquitur, ex proprijs scribijs judicabere.

Hoc unum tantum te velim ut scias, cuius tu *Baro* dom hoc opus vivet (vivet autem in eternum) clarissimo posteritati exemplo, & documento eris, librum felicet Dei, Librum oculatum quidem intus & foris esse, & ex utraque parte scriptum, sed utriusque signatum, multaque in eo esse admodum difficultas, quæ vos *Barones* non intelligitis. Hujus si clausa, & recondita penetralia aperire, & ingredi cupis, clavi tibi opus est: non illam dico, quia Roma gestit, quæ abyssum aperit, mendaciisque quadrata, & blasphemias promit: neque illam dico. *Baro* quæ tibi extructum acervum argenti candir, quod tuæ intercutis avaritiae genio, multiplici nummos sceneratur proventu: inò nequè illam quæro, quæ sophismatum sumos, & meras verborum sputilaginiæ recludit, divinumque tuum *Platobem*, & sophistam *Stagiriten*, aut horum similes te-nebrarum

nebrarum, & insaniens sapientiae conditores referat: sed illam dico Bero, clavem videlicet Davidis, abditissima veritatis & sapientiae Dei arcana perseruantem, & ita recludentem, ut nemo claudat; claudentemque ut nemo recludat: quam ego ex scriptis tuis, tam tibi deesse certum habeo, quam quod non habes.

Verum hæc de Fide, cuius tu sanctitatem conselestrasti; hæc de Lege, cuius Majestatem violasti, breviter dicta sunt. Si vero quid cuiquam videretur minus dictum, quam vel pro meritis tuis, vel pro re taata dici debuit, speret reservatum ad aliud tempus, ubi (adspirante coepit Deo) severiorē de te quæstionem habituri sumus, in eum Librum, quem de præstantia & dignitate Legis, conscribellasti. Interē loci jubeo te in Christo Jesu Domino nostro resipiscere & valere.

F I N I S.

